

DESPRÉS DE PISA: ELS CANVIS EN L'AVALUACIÓ DEL SISTEMA EDUCATIU A DINAMARCA

Jørgen Balling Rasmussen. *Ministeri d'Educació de Dinamarca*

Utilitzant els resultats de l'estudi PISA com a indicador, sabem que més del 16% de l'alumnat danès finalitza l'ensenyament obligatori amb un nivell deficient de competència en comprensió lectora. Aquesta dada representa més de tres alumnes de mitjana per classe. Tot i que aquest problema també el comparteixen la majoria dels països de l'OCDE, el Govern danès el considera un problema important i una situació que cal millorar.

Conferència pronunciada en el 3r Seminari d'Avaluació Educativa (Barcelona, 6 de novembre de 2006)

Una gran part de l'alumnat danès que no adquireix les habilitats adequades pertany a contextos socioeconòmics baixos

Els resultats de l'estudi PISA també indiquen problemes d'equitat tant pel que fa a oportunitats educatives com pel que fa a resultats acadèmics de l'alumnat. Molts dels alumnes que no adquireixen les habilitats adequades a l'escola pertanyen a contextos socials i econòmics baixos i provenen de llars en les quals l'escola i l'educació no són qüestions prioritàries. Aquest grup inclou molt alumnat de minories ètniques, que anomenem *alumnat bilingüe*. Tot i les nombroses iniciatives dutes a terme per les escoles i les autoritats nacionals i locals per millorar el nivell de competència en comprensió lectora, no s'ha aconseguit solucionar el problema de manera satisfactòria. A més, el problema no queda reduït a la competència en comprensió lectora, sinó que el nivell de competència de l'alumnat danès, especialment pel que fa a ciències de la naturalesa, està molt lluny del nivell esperat.

Aquests problemes són la principal causa de les decisions preses pel Govern i el Parlament danès, que fan referència a les escoles de primària i de secundària obligatòria (la *Folkeskole*), decisions entre les quals destaca el fet d'atorgar molta més rellevància a l'avaluació i al seguiment de l'avaluació, la qual cosa comporta la creació d'una cultura de l'avaluació. Així, a partir del 2007 s'estableix que l'examen del final de la secundària obligatòria és prescriptiu per a tot l'alumnat i el Ministeri d'Educació danès introdueix deu proves a escala nacional per utilitzar en diferents nivells –fetes per ordinador; el grau de dificultat de cada pregunta depèn de la resposta de l'alumnat a la pregunta anterior– i per a diverses àrees amb instruccions per al professorat i una “caixa d'eines” amb material per confeccionar quaderns de seguiment, portafolis i altres instruments d'avaluació elaborats pel professorat.

Aquestes decisions sobre política educativa són objecte de debat i qüestionen si l'estudi PISA és adequat i vàlid. Sorgeixen preguntes com ara: un estudi internacional com PISA ens pot proporcionar informació fiable i rellevant per a les escoles daneses? Comparar resultats i variables entre països, és rellevant? És viable una avaluació que no fa referència directa al contingut curricular i que està centrada en l'aprenentatge significatiu per a la vida? El material emprat en l'estudi PISA és prou bo per donar resultats vàlids? Té poder de predicció? Aquest article se centra en els resultats de PISA a Dinamarca i en la manera com s'ha fet un seguiment posterior d'aquests resultats mitjançant altres estudis i anàlisis. També intenta aclarir algunes respostes a aquestes preguntes i, finalment, presenta algunes de les principals mesures polítiques preses, en part, arran dels resultats danesos en l'estudi PISA.

El sistema educatiu danès

A Dinamarca l'educació és obligatòria des del primer curs fins al novè –dels set als quinze anys. Tenim una escola pública municipal –la *Folkeskole*–, que és una escola comprensiva en el sentit que inclou la primària i la secundària obligatòria i hi ha molt poques possibilitats de triar itineraris. El 88% de l'alumnat d'aquestes edats assisteix a escoles públiques, l'11% assisteix a escoles privades i l'1% rep l'ensenyament a casa. A part dels cursos primer a novè, que són obligatoris, la *Folkeskole* inclou també un curs de preescolar voluntari i un desè curs opcional. Aproximadament el 98% de l'alumnat assisteix a preescolar i el 60% al desè curs.

Després dels cursos novè i desè tenim diversos “programes educatius per a joves”, que van dels 16 als 19 anys o dels 17 als 20 o 21. Tenim programes d'educació secundària postobligatòria i programes de formació professional.

L'alumnat de 15 o 16 anys que forma part de la mostra de l'estudi PISA pertany principalment al novè curs i, per tant, està finalitzant l'educació obligatòria.

La *Folkeskole* és una escola descentralitzada que depèn del municipi. El Ministeri d'Educació estableix els objectius per a cada matèria, i els municipis i les escoles decideixen com assolir aquests objectius. Dinamarca no ha tingut mai un currículum nacional per a l'educació primària i per a la secundària obligatòria. El Ministeri d'Educació publica directrius curriculars per a cada matèria, però són recomanacions i prou. Tradicionalment sempre s'ha pensat que

A Dinamarca,
l'ensenyament
obligatori depèn
del municipi.
No hi ha currículums
nacionals

l'absència d'un currículum nacional millorava l'escola, l'ensenyament i l'aprenentatge, perquè el professorat qualificat és el responsable dels seus propis currículums i plans d'estudi. La legislació nacional aposta per un sistema educatiu que dona responsabilitats als municipis, a les escoles i al professorat.

Les escoles poden dissenyar el propi currículum mentre aquest estigui d'acord amb els objectius i àrees de competència que marca el Ministeri. Tanmateix, gairebé totes les escoles trien les directrius preparades a nivell central com a currículum vinculant.

Fins a un cert punt ha estat una creença generalitzada que els municipis i les escoles eren capaces d'autogestionar-se i que es podia confiar en la seva capacitat d'assolir els objectius de qualitat i equitat en educació.

Arran d'estudis comparatius internacionals (PISA i altres de la IEA), aquesta creença ha estat qüestionada, especialment després de la publicació dels resultats del PISA 2000 i 2003.

Des de l'any 2003 s'han establert uns objectius biennals obligatoris per a cada matèria

L'any 2003 la normativa que feia referència a la *Folkeskole* es va canviar per posar de relleu l'autoritat dels municipis en la supervisió de les activitats de les escoles. També es va reforçar la base legal perquè el ministre d'Educació pogués supervisar el sistema, establir normes generals referents a mesures per promoure millores en el funcionament de les escoles i requerir al municipi i a la regió (*county council*) qualsevol informació necessària per dur a terme aquestes tasques. A més, des de l'any 2003 s'han establert uns objectius biennals obligatoris per a cada matèria, però tenint en compte que cada professor/a pot dissenyar el seu propi currículum i pla d'estudis durant aquests dos anys.

En el període que va de l'any 2004 al 2006, el debat polític entorn de la necessitat de més canvis es va reforçar de manera important gràcies a les recomanacions fetes arran del seguiment que l'OCDE va fer de l'estudi PISA 2000 a Dinamarca i també als resultats obtinguts en el PISA 2003.

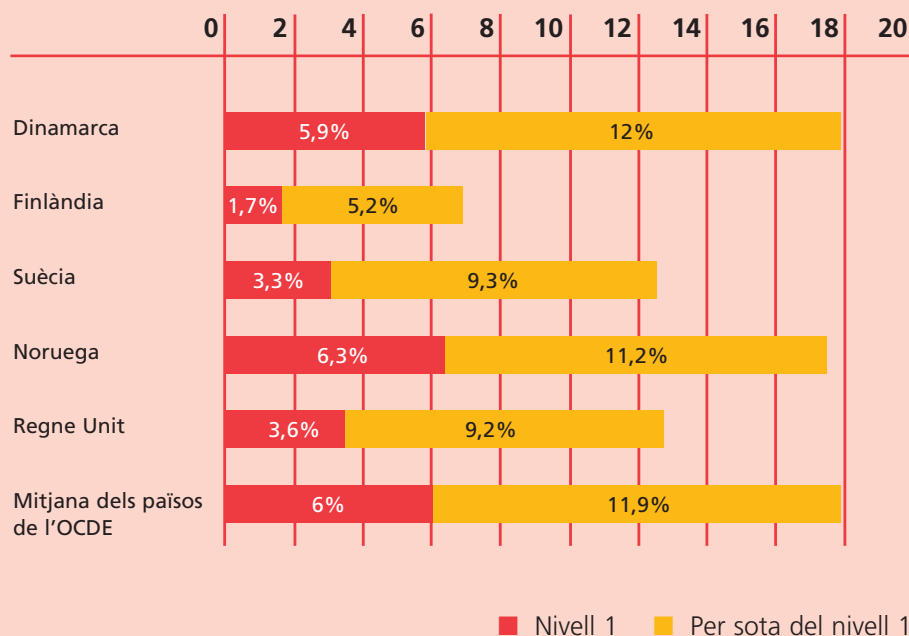
Els resultats PISA a Dinamarca

Els resultats de l'estudi PISA 2000 es van publicar l'any 2001 i mostren que la mitjana de l'alumnat danès pel que fa a comprensió lectora és de 497 punts, un xic per sota de la mitjana de l'OCDE, que és de 500.

El 17,9% de l'alumnat danès se situa en el nivell 1 (o per sota) en comprensió lectora

Les dades PISA també evidencien que el 17,9% de l'alumnat que forma part de la mostra danesa es va situar en el nivell 1 de l'escala o per sota, la qual cosa indica que pot tenir dificultats serioses a l'hora d'utilitzar la comprensió lectora com a eina per avançar i ampliar el seu coneixement i habilitats en altres àrees (PISA distribueix l'alumnat en una escala de sis nivells). El **gràfic núm. 1** mostra les xifres equivalents d'altres països que més endavant van ser usats com a països de referència en l'anàlisi que va dur a terme l'OCDE: el Canadà 9,6% (Alberta 8%); Finlàndia 6,9%; Noruega 17,5; Suècia 12,6, i el Regne Unit 12,8%. Els resultats danesos estan molt a la vora dels de Noruega, però són considerablement més dolents que els dels altres països de referència, la qual cosa indica una manca d'equitat en els resultats.

Gràfic 1 ■ Resultats PISA 2000: Percentatge d'alumnat de nivell 1 o inferior en l'escala de comprensió lectora (sense incloure l'alfabetització funcional)

Puntuació mitjana
de Dinamarca en
comprensió lectora: PISA
2000, 497 (posició 16).
PISA 2003: 492
(posició 16)

Tres anys més tard, els resultats de l'estudi PISA 2003 mostraven una mitjana per a l'alumnat danès gairebé igual a l'anterior en comprensió lectora: 492 punts. El **gràfic núm. 2** mostra la classificació dels països de l'OCDE segons la seva mitjana en comprensió lectora.

Els resultats danesos en ciències de la naturalesa de PISA 2000 i de PISA 2003 van ser fins i tot menys satisfactoris que els de comprensió lectora. La mitjana de l'alumnat danès de PISA 2000 va ser de 481 punts, i la de PISA 2003, de 475 punts (**gràfic núm. 3**), puntuacions que estaven per sota de la mitjana dels països de l'OCDE.

El rendiment en competència matemàtica es pot veure en el **gràfic núm. 4**. Amb una mitjana de 514 punts en el PISA 2003 (la mateixa que en el PISA 2000), l'alumnat danès va obtenir uns resultats en matemàtiques més bons que en comprensió lectora i en ciències de la naturalesa i per damunt de la mitjana de l'OCDE.

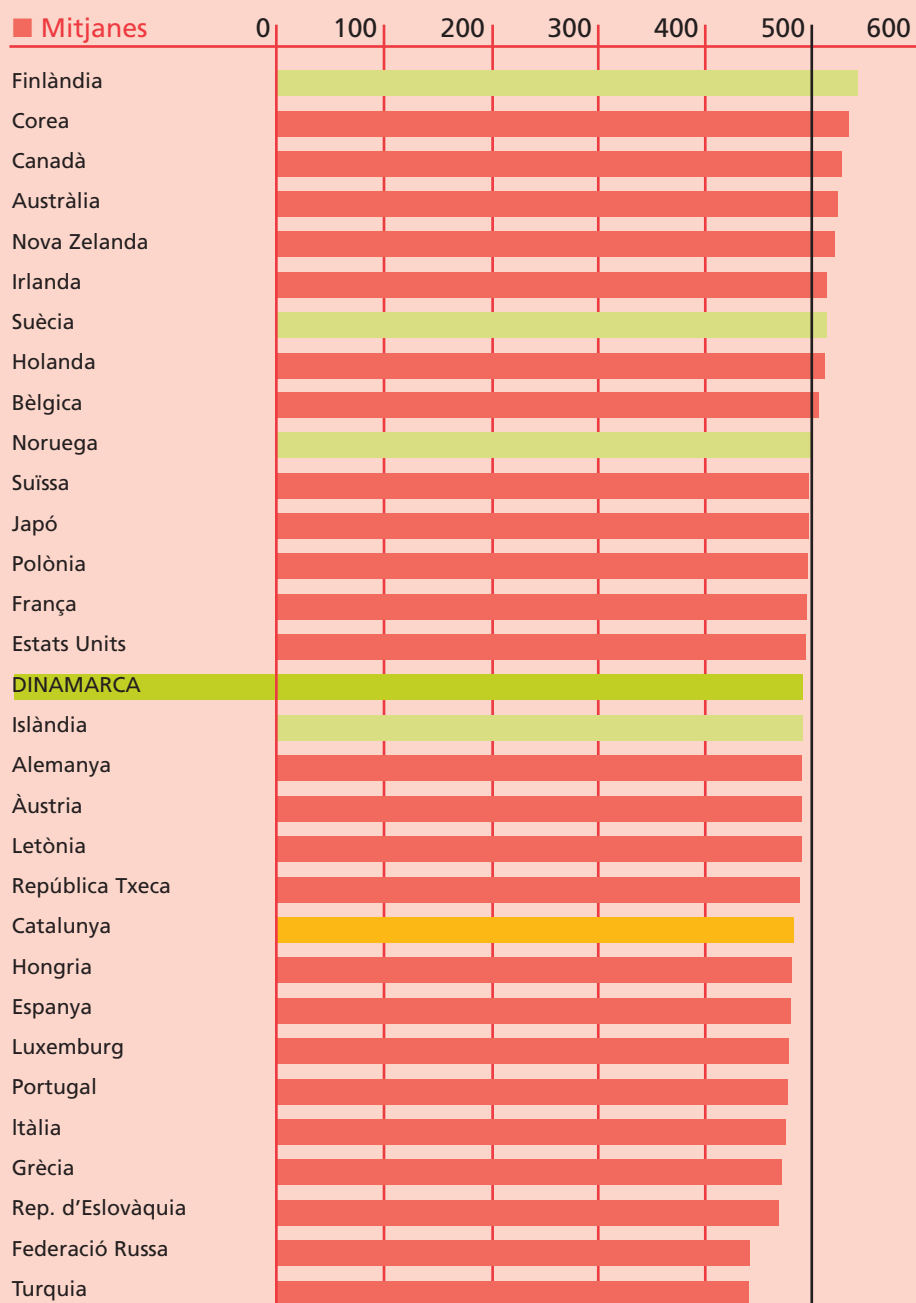
Finalment, en el **gràfic núm. 5** es pot veure la mitjana que obté l'alumnat danès en resolució de problemes en l'avaluació PISA 2003 comparada amb la resta de països. L'alumnat danès va obtenir una mitjana de 516 punts, amb un nivell de rendiment equivalent al de matemàtiques.

Els resultats de
Dinamarca en resolució
de problemes en PISA
2003 són de 516 punts
(posició 14)

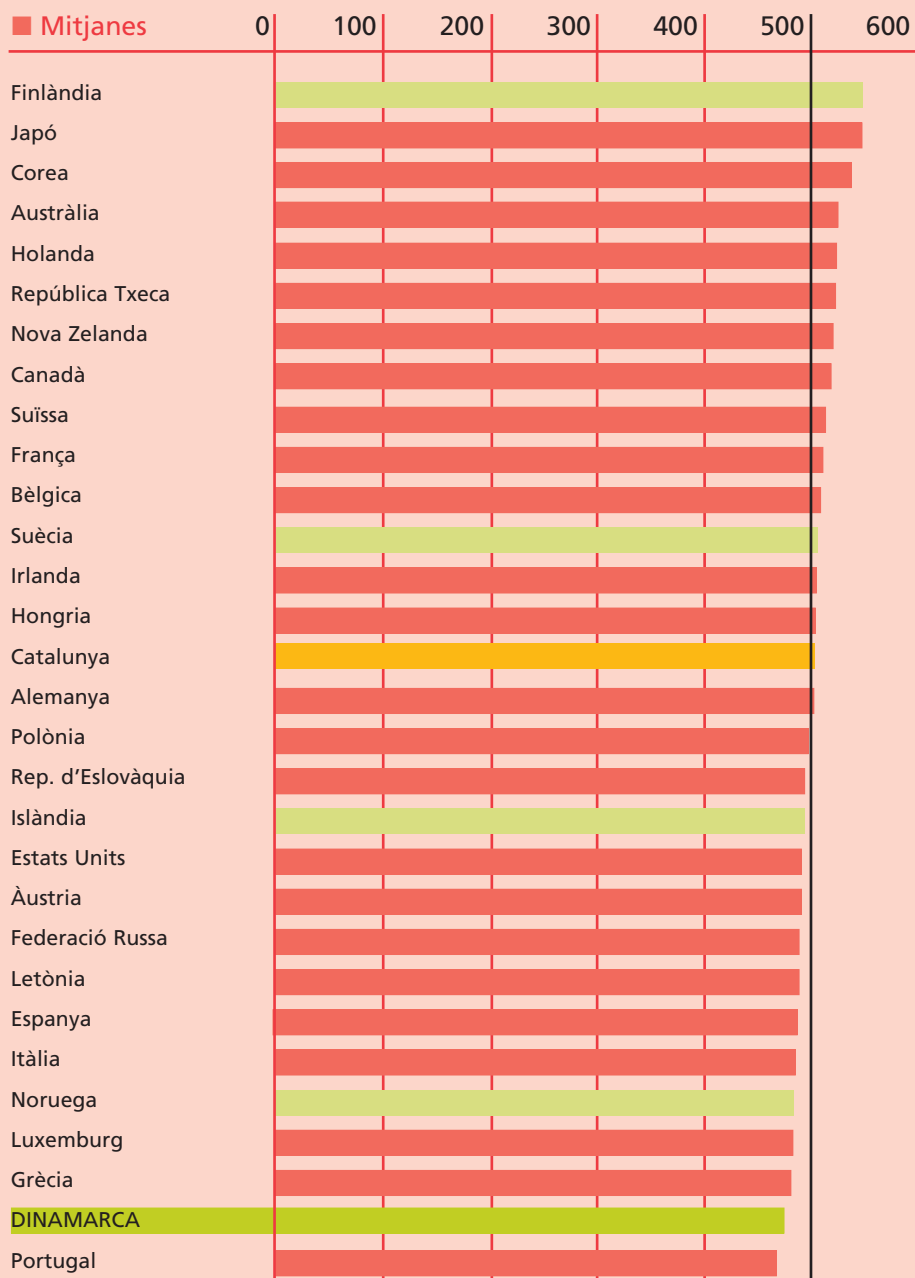
Resumint, si prenem com a base les mitjanes de l'estudi PISA podem dir que l'alumnat danès està situat dins de la mitjana de l'OCDE en comprensió lectora, per damunt de la mitjana en matemàtiques, per sota en ciències de la naturalesa i per damunt en la resolució de problemes.

L'estudi PISA proporciona, naturalment, molta més informació que les mitjanes de rendiment i, des del punt de vista danès, criden l'atenció els resultats del **gràfic núm. 6**, que mostren l'índex de motivació instrumental en matemàtiques utilitzant dades de PISA 2003. Aquest gràfic evidencia que l'alumnat danès, comparat amb l'alumnat d'altres països de l'OCDE, troba que aprendre matemàtiques és significatiu i, segons el que diu als qüestionaris, està convençut que farà servir les matemàtiques en la seva educació posterior.

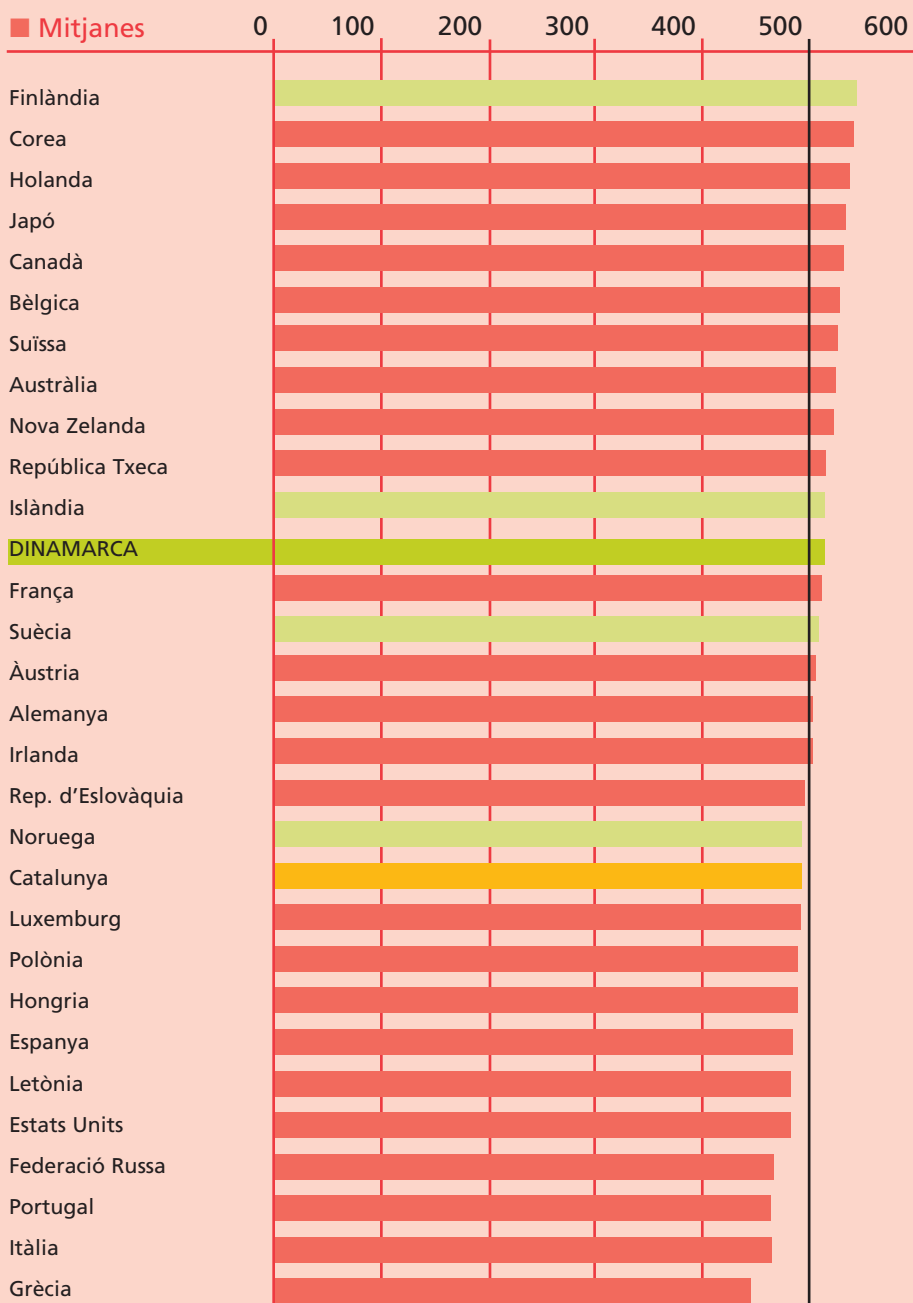
Gràfic 2 ■ PISA 2003: Escala de comprensió lectora.
Mitjana dels països de l'OCDE

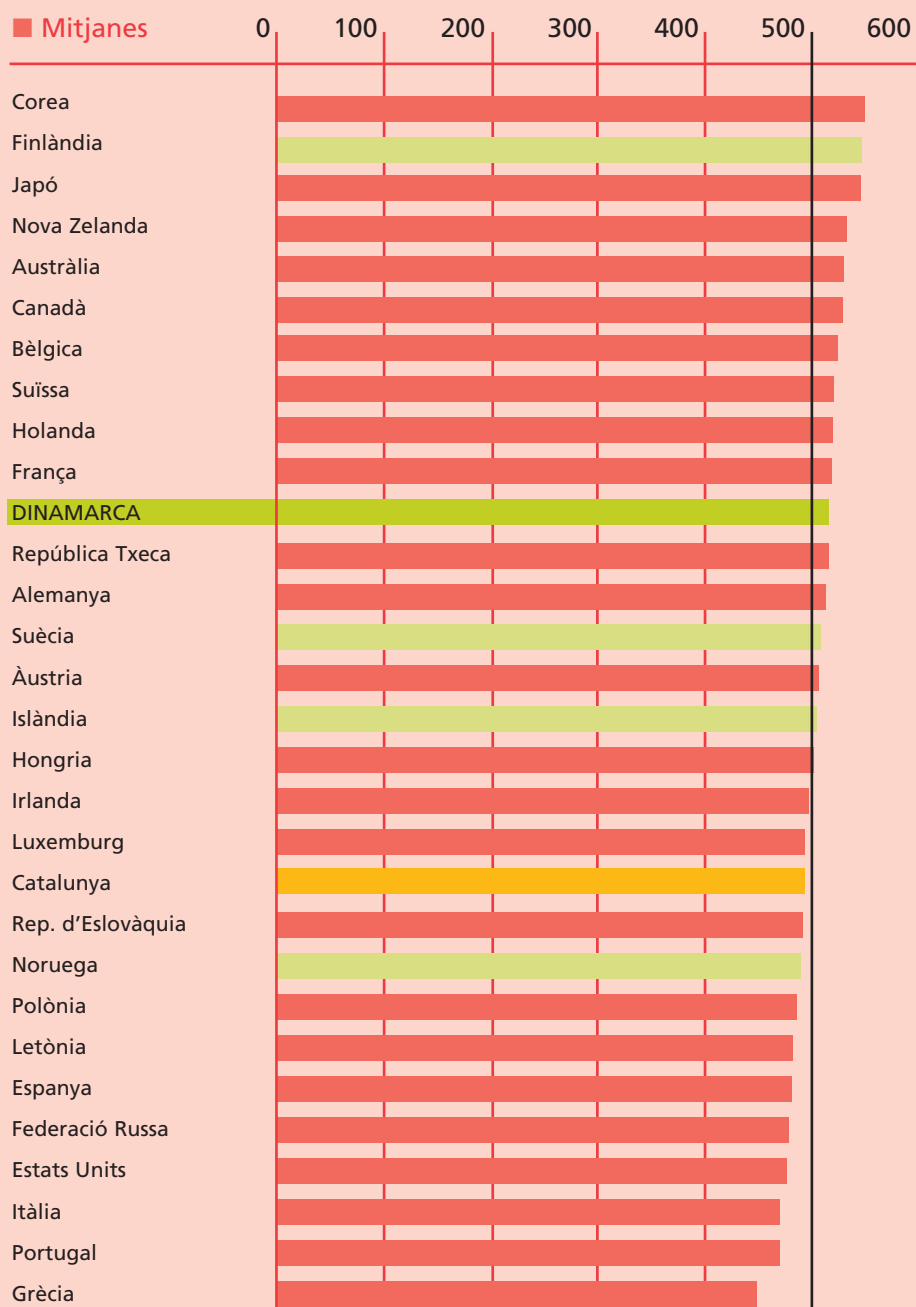
Gràfic 3 ■ PISA 2003: Ciències de la naturalesa.
Mitjana dels països de l'OCDE

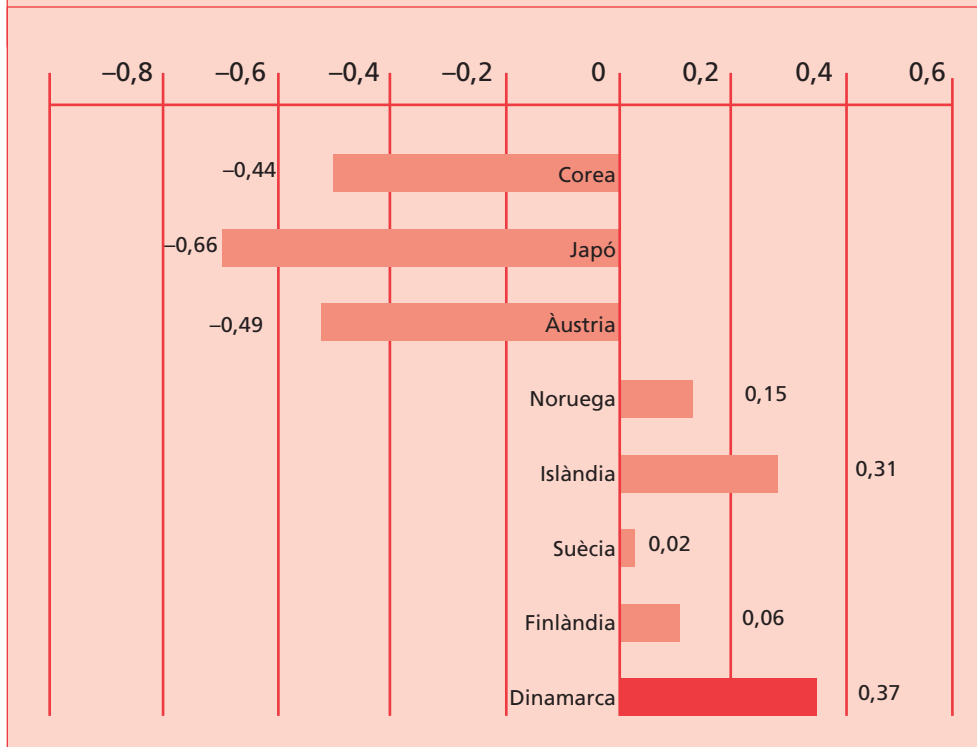
Gràfic 4 ■ PISA 2003: Matemàtiques. Mitjana dels països de l'OCDE

Gràfic 5 ■ PISA 2003: Resolució de problemes.
Mitjana dels països de l'OCDE

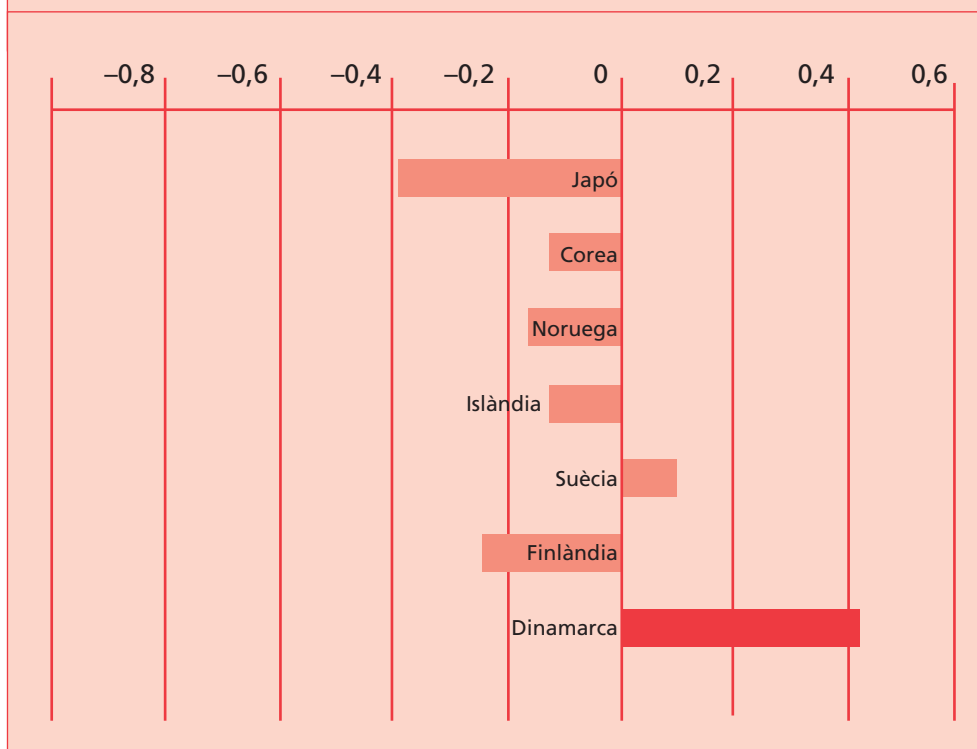
Gràfic 6 ■ PISA 2003: Índex de motivació instrumental en matemàtiques

El **gràfic núm. 7** mostra l'índex d'interès i gust per les matemàtiques per part de l'alumnat. Aquests resultats també són remarcables perquè l'alumnat danès mostra una actitud molt positiva comparada amb altres països de l'OCDE, especialment el Japó.

L'alumnat danès considera que aprendre matemàtiques és significatiu i presenta una actitud positiva envers aquesta matèria

Gràfic 7 ■ PISA 2003: Índex d'interès i gust per les matemàtiques

Les primeres reaccions arran dels resultats PISA

És interessant veure les diferents reaccions arran dels resultats de l'estudi PISA. Una primera reacció en molts països –especialment si no agraden els resultats, i bàsicament per part del professorat i dels sindicats de professorat– és l'escepticisme. Els resultats, són fiables? Fins a quin punt l'estudi PISA és rellevant? PISA ens dona tota la informació o només una part? I aquesta part, és la més important? Nosaltres –el professorat– coneixem la nostra escola, i sabem que és una bona escola; per tant, no ens vingueu amb unes xifres que ens expliquen una altra història. Què cal fer i en què cal creure?

El Govern danès, liberal-conservador en minoria, va considerar que els resultats de l'estudi PISA eren molt poc satisfactoris, especialment atesa la prioritat que aquest Govern atorga a les escoles i a l'educació i pels recursos de què disposen les escoles. Una reacció típica podria ser: el Govern i el Parlament han decidit dedicar molts recursos a l'educació, per

El Govern danès considera els resultats PISA molt insatisfactoris, sobretot si tenim en compte els diners que inverteix en educació

la qual cosa tenim un dels sistemes educatius més cars del món. A canvi, esperem que, pel que fa a resultats, la nostra escola se situï entre les millors. La propera pregunta vindria a ser: hem gastat els nostres diners de la millor manera possible?

L'oposició política en el Parlament –el Partit Socialdemòcrata– va reaccionar inicialment amb reserves, però durant els anys 2004 i 2005 les negociacions entre els diferents partits polítics sobre noves iniciatives per a la *Folkeskole* van convergir en un acord entre el Govern i el Partit Socialdemòcrata. Més endavant parlarem d'aquest acord. Ara presentarem unes quantes iniciatives dutes a terme pel grup de recerca danès de l'estudi PISA.

Validació dels resultats PISA

Quatre anys després de PISA 2000

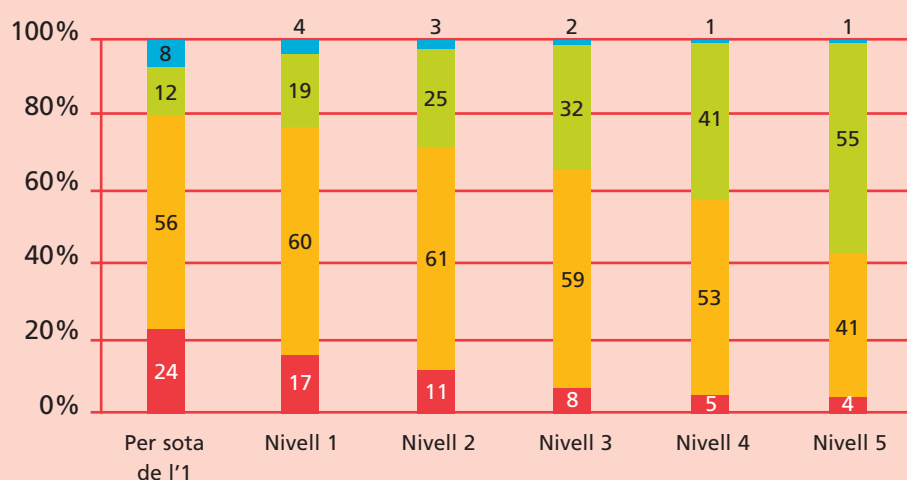
L'any 2004, el grup de recerca danès de l'estudi PISA va començar un nou programa d'investigació utilitzant dades del PISA 2000 per fer-ne un seguiment. El grup de recerca va contactar amb tot l'alumnat que havia participat en l'estudi PISA quatre anys abans i, mitjançant un qüestionari, li va demanar informació sobre la seva situació educativa del moment, és a dir, al 2004. D'aquesta manera van poder fer una correlació entre la puntuació de cada alumne/a en comprensió lectora l'any 2000 i el que cada alumne/a havia fet i aconseguit en matèria educativa durant aquests quatre anys (**gràfic núm. 8**).

Un grup de recerca danès estudia l'evolució de l'alumnat de PISA 2000 quatre anys després

L'alumnat està distribuït en cinc grups, segons els resultats obtinguts en comprensió lectora en PISA 2000. Per a cada grup es pot veure quants nois i noies han completat un nivell educatiu posterior a l'ensenyament obligatori (color verd), quants estan estudiant encara (color groc) i quants no han començat cap tipus d'estudis després de l'ensenyament obligatori (color vermell).

Gràfic 8 ■ PISA longitudinal. Situació educativa dels participants danesos de PISA 2000 al cap de quatre anys

Estatut educatiu al 2004 dels participants del PISA 2000 segons el seu nivell de comprensió lectora

Estudis posteriors a l'ensenyament obligatori:

■ No han començat ■ Encara estudien ■ Estudis acabats ■ No se sap

Un percentatge important de joves –fins i tot els que tenen un nivell de comprensió lectora baix– ha començat un curs post-obligatori després de completar el novè curs d'ensenyament obligatori –o després d'acabar el curs desè. Però l'alumnat amb un nivell de comprensió lectora baix té molt més risc de no continuar o de no completar aquesta educació, comparat amb l'alumnat que té un nivell de comprensió lectora més alt. Això ens indica que l'estudi PISA proporciona informació rellevant per a l'educació futura (per a més dades, vegeu Mejding i Roe, 2006, cap. 16).

Un percentatge important de joves danesos ha començat un curs postobligatori

PISA i els exàmens a nivell nacional

El grup de recerca danès ha fet un estudi sobre l'alumnat que ha format part de la mostra PISA 2003 per establir fins a quin punt hi ha una correlació entre els resultats PISA i els de l'examen final que es duu a terme en finalitzar la secundària obligatòria en matèries rellevants després del novè curs. L'estudi va identificar correlacions estadístiques significatives, especialment pel que fa a exàmens escrits. La conclusió del grup de recerca és que hi ha una forta relació entre el resultat PISA d'un determinat alumne/a i la seva nota d'examen final. Tanmateix, i atès que els objectius d'ambdues proves són diferents, així com els ítems i el context, els resultats no són idèntics (Mejding i Roe, 2006, cap. 14).

La conclusió és que tot i que l'objectiu i la construcció del test són molt diferents en les dues situacions, aquesta correlació reforça la noció que PISA mesura alguna cosa substancial pel que fa a competències rellevants per a l'alumnat danès.

Validació de la prova de ciències

En relació amb el PISA 2006, el Ministeri d'Educació danès finança un estudi per validar la prova PISA 2006 de ciències en un context danès. El primer pas del projecte consisteix a comparar el marc conceptual de ciències de l'estudi PISA amb els objectius generals de ciències de l'educació obligatòria danesa (els resultats d'aquesta part de l'estudi es poden consultar a Dolin *et al.*, 2006). El pas següent intenta respondre la qüestió de si la prova PISA de ciències, és a dir, els ítems, mesuren el que es proposen mesurar i fins a quin punt la prova es correspon amb els objectius de l'àrea de ciències de l'educació danesa. Entre l'alumnat que va formar part de la mostra de l'estudi PISA 2006 es van seleccionar 120 alumnes perquè participessin, dues setmanes més tard, en una prova oral basada en dos ítems que prèviament havien respost en la prova PISA. Les proves, implementades per aplicadors formats, es van enregistrar en vídeo i es van puntuar posteriorment; les respostes es van comparar amb les que l'alumnat havia donat a la prova PISA escrita. Amb aquest estudi es pretén aconseguir una resposta més acurada a la pregunta de fins a quin punt la prova PISA compleix els objectius de ciències establerts per a l'alumnat danès i quin és el seu nivell real de coneixement, de capacitat i de competència en ciències. Els resultats es donaran a conèixer en la publicació danesa sobre l'estudi PISA 2006.

L'anàlisi de l'OCDE sobre la qualitat i l'equitat educatives en la secundària obligatòria a Dinamarca

Un equip d'examinadors independents de l'OCDE analitza la qualitat i equitat dels resultats educatius de Dinamarca

L'any 2002 l'OCDE va oferir als països membres que havien participat en l'estudi PISA d'organitzar una anàlisi especial de l'educació com a seguiment del PISA 2000. El Govern danès es va oferir per pilotar aquest estudi i l'any 2003 va demanar a l'OCDE que analitzés la qualitat i l'equitat dels resultats educatius a Dinamarca, centrant-se en la secundària obligatòria. El pilotatge es va organitzar seguint les directrius del marc de les anàlisis de política educativa de l'OCDE, però es va estructurar de manera que integrés lliçons de PISA amb una anàlisi de la política educativa de Dinamarca. Després de preparar un informe de context, un equip d'examinadors independents va visitar Dinamarca al novembre de 2003 i va preparar l'informe final, que es va publicar al maig de 2004 (Dinamarca, 2004).

L'informe fa servir resultats PISA d'altres països, així com informació detallada d'institucions i polítiques educatives de tres països de referència –el Canadà (província d'Alberta), Finlàndia i el Regne Unit– per comprendre més bé les causes que poden explicar els resultats de Dinamarca en l'estudi PISA i els possibles remeis basats en els punts forts del sistema educatiu danès i coherents amb la cultura, els valors i les tradicions de Dinamarca. L'anàlisi també serveix per comprovar la viabilitat i la utilitat de combinar les anàlisis que es poden fer usant les dades PISA, obtingudes a partir de la valoració dels experts i revisades col·legiadament; metodologia en què s'ha basat el comitè educatiu de l'OCDE a l'hora d'aconsellar els països membres sobre política educativa.

L'equip encarregat de l'anàlisi va haver de respondre les preguntes següents:

- Quins són els punts forts i els punts febles sobre la qualitat i l'equitat de la secundària obligatòria a Dinamarca?
- Quins són els punts febles més importants?
- Quines causes motiven aquests punts febles?
- Quines són les estratègies més plausibles per millorar-los?
- Quines iniciatives haurien de dur a terme l'Estat, els municipis i els individus?

Observacions de l'equip de l'OCDE que va dur a terme l'anàlisi

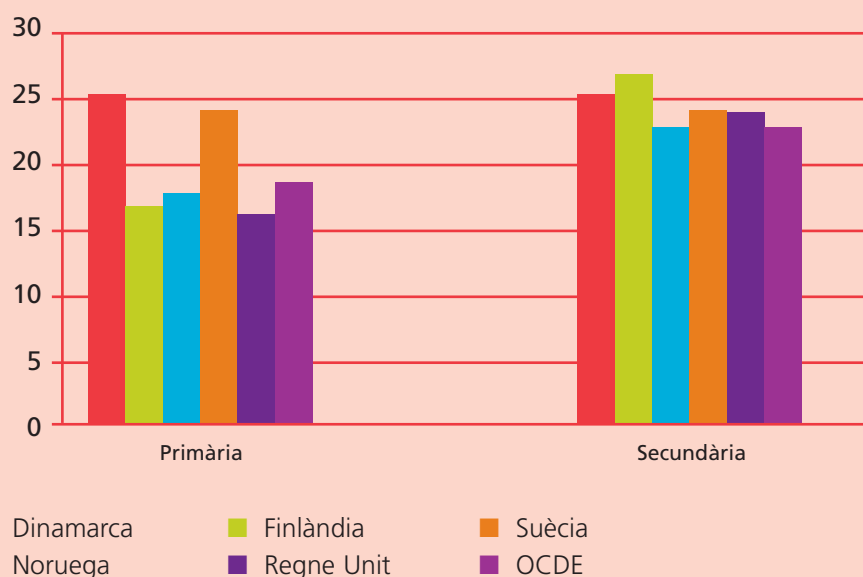
Punts forts

Els punts forts de la secundària obligatòria identificats per l'equip de l'OCDE inclouen: la tradició democràtica de descentralització amb marge per a la innovació; el compromís de l'Estat i els municipis amb l'educació –que propicia una inversió sostinguda al llarg d'un període de temps important; l'ampli nombre de professorat i l'existència d'edificis i equipament adequats; la possibilitat d'elecció freqüent per part de pares i mares; el professorat i personal de suport que treballa amb dedicació; l'alumnat amb confiança en si mateix, feliç i amb prou suport; el compromís amb la integració de l'alumnat bilingüe, i, finalment, un fort desig general de millora.

Un dels punts forts del sistema educatiu danès és el fort desig general de millora

El **gràfic núm. 9** mostra que Dinamarca inverteix àmpliament en l'alumnat escolaritzat en proporció amb el seu PIB. En l'educació primària, Dinamarca gasta un 38% més que la mitjana de l'OCDE i un 45% més que el Regne Unit.

Gràfic 9 ■ Despesa educativa en % del PIB per càpita per l'alumnat de primària i secundària obligatòria

Punts febles

Els punts febles identificats per l'equip que va dur a terme l'anàlisi inclouen: el rendiment considerablement baix, especialment si es relaciona amb la inversió, els recursos i la prioritat que es dona a l'educació (l'equip va considerar que els resultats de l'alumnat danès en l'estudi PISA, excepte en matemàtiques, eren molt decebedors); la manca d'una cultura d'avaluació de l'alumnat i el *feedback* corresponent; l'absència d'autoavaluació a l'escola i el poc intercanvi de bones pràctiques; l'atenció insuficient a problemes de lectura inicial; el fracàs en contrarestar els efectes d'un context familiar desafavorit; l'actitud ambivalent envers el lideratge a l'escola; la formació inicial del professorat inadequada i la formació contínua insuficient; la contractació massa restrictiva de professorat; les expectatives creixents sobre el paper del professorat; les dificultats de comunicació entre els diferents grups professionals implicats en l'educació; el suport insuficient a l'alumnat que presenta dificultats educatives moderades; i el suport inadequat a l'alumnat bilingüe.

Un dels punts febles del sistema educatiu danès és la inadequació de la formació inicial i continuada del professorat

■ Suggestiments per a la millora

L'equip encarregat de dur a terme l'anàlisi va fer trenta-cinc suggeriments per incrementar el rendiment de l'alumnat i, a la vegada, l'equitat del sistema sense perjudicar massa els aspectes positius de la pràctica actual. Aquestes recomanacions fan referència a cinc grans temes principals:

- estàndards d'aprenentatge, avaluació del rendiment de l'alumnat i efectivitat de l'escola,
- rols i competències dels líders escolars,
- desenvolupament de la formació professional inicial i continuada del professorat,
- acord col·lectiu que regula els rols i l'horari del professorat,
- oportunitats per a l'alumnat bilingüe i de necessitats educatives especials.

Un dels temes que es considera més important i interessant en l'informe és l'esmentat en primer lloc: estàndards d'aprenentatge, avaluació del rendiment de l'alumnat i efectivitat de l'escola. Sense entrar en detalls, els aspectes següents que es proposaven endegar poden donar una idea dels tipus de suggeriments fets:

- debat públic sobre expectatives, polítiques, pràctiques i resultats,
- establiment d'una unitat de seguiment a escala municipal,
- enquestes anuals per actualitzar dades sobre alumnat de diferents edats,
- desenvolupament de proves basades en criteris específics,

- avaluació de mètodes i materials d'avaluació,
- autoavaluació del professorat,
- sostres d'estàndards per a grups de diferent edat,
- marc conceptual danès per a l'avaluació educativa,
- proves diagnòstiques i avaluacions que no s'han de publicar en simples taules de classificació.

Diversos d'aquests suggeriments s'han de veure com a part d'un conjunt d'elements destinats a enfortir la cultura de l'avaluació.

A Dinamarca
es constata que la
cultura de l'avaluació a
l'educació obligatòria
és molt pobre

El 2004 l'Institut Danès d'Avaluació també va publicar els resultats d'una avaluació que mostrava el mateix resultat, això és que la cultura de l'avaluació a l'educació primària i secundària obligatòria era molt pobre, tot i que l'avaluació ja estava integrada en la legislació de l'any 1993 (*Folkeskole Act*, 1993), que explicita que l'avaluació, i les proves d'avaluació contínua que s'implementen al llarg del curs, han de formar part de les activitats d'ensenyament i d'aprenentatge.

Nova legislació: sistema nacional d'avaluació i cultura de l'avaluació

Immediatament després de la publicació de l'informe de l'OCDE, el Ministeri d'Educació danès va convidar persones rellevants involucrades en l'educació primària i la secundària obligatòria per comentar l'informe i les seves recomanacions (autoritats locals, professorat, membres d'equips directius, pares i mares, caps d'agències educatives escolars). Tots van donar suport a l'informe –de manera global i sense donar suport explícit a tots els detalls– i van acceptar treballar junts per aprofundir en els suggeriments centrant-se en diferents parts de l'estratègia apuntada.

El debat següent es va centrar, en primer lloc, en certs aspectes del primer tema que fa referència a l'avaluació. Aquest tema va ser prioritari en un programa comprensiu per a noves iniciatives governamentals –presentat pel Govern el desembre de 2004 juntament amb els resultats de PISA 2003– que té l'objectiu de millorar el rendiment educatiu en l'ensenyament obligatori.

Després de complicades negociacions polítiques que van tenir lloc l'any 2005, el 2006 el Parlament danès va aprovar noves lleis per millorar el sistema educatiu a l'educació primària i a la secundària obligatòria. Els projectes de llei es van basar en acords entre

els principals partits de l'arc parlamentari danès (Liberal Party, Conservative People's Party, Social Democrats i Danish People's Party).

El 2006, el Parlament danès aprova lleis per millorar el sistema educatiu obligatori

Canvis introduïts en el sistema educatiu danès

Eines per avaluar

Es considera prioritari el fet que l'escola reforci l'atenció a l'aprenentatge de cada individu, i per aquest motiu s'ha posat a disposició de cada professor/a un ampli conjunt d'eines pedagògiques, amb l'objectiu de proporcionar informació sobre mètodes d'avaluació i mesures que cal prendre per posar remei a progressos deficientes d'alumnes en una determinada matèria.

Deu proves obligatòries (sense publicar resultats i sense classificació)

Es decideix introduir deu proves obligatòries relacionades amb el currículum obligatori i, més concretament, amb els seus objectius finals i objectius de nivell llindar per a matèries clau que ha d'aprovar tot l'alumnat de determinats cursos d'educació primària i secundària obligatòria: quatre proves de comprensió lectora, dues de matemàtiques i una per a cadascuna de les següents matèries: anglès, física i química, geografia i biologia. Les proves es fan amb ordinador i són adaptables, és a dir, s'adapten a les capacitats de cada alumne/a. La resposta de l'alumne/a a cada pregunta determina el nivell de dificultat de les preguntes següents. Aquest procediment proporciona un perfil que el professor/a pot aplicar a l'hora de decidir un determinat enfocament metodològic.

S'introdueixen 10 proves obligatòries externes als centres relacionades amb els objectius de nivell llindar del currículum d'algunes àrees

Els resultats de les proves són confidencials pel que fa a cada alumne/a, classe, escola, municipi i regió. Els resultats no s'apliquen per classificar alumnes. Cada any es publica un *perfil nacional* d'alumne/a de tal manera que, per exemple, el professor/a pot comparar els resultats d'un determinat grup d'alumnes amb el nivell de rendiment general de Dinamarca.

Gràfic 10 ■ Sistema nacional d'avaluació obligatòria

Matèries	Nivell								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Lectura en danès		●		●		●		●	
Matemàtiques			●			●			
Anglès							●		
Geografia								●	
Biologia								●	
Física/química								●	
Danès com a segona llengua					●		●		

- Proves nacionals en matèries clau a nivells clau
- Proves adaptables i amb ordinador
- No divulgar resultats a escala individual ni de centre
- Publicació d'àmbit nacional
- Informació escrita de l'escola a les famílies

● Des del 2006-2007

● Opcional

Pla d'aprenentatge individualitzat per a l'alumnat

Una altra actuació destinada a millorar la cultura de l'avaluació consisteix a introduir un pla d'aprenentatge individualitzat per a tot l'alumnat. Segons aquest pla, cal acumular informació sobre els resultats de l'avaluació contínua i sobre els acords presos arran de l'avaluació. El pla d'aprenentatge individualitzat serveix de base per a la cooperació amb pares i mares.

Clarificació de la responsabilitat municipal

Els municipis preparen un pla d'acció per restablir la qualitat de les escoles

Tots els municipis han d'elaborar un informe anual sobre la qualitat que inclogui la situació del sistema escolar municipal. L'informe ha de valorar el nivell professional de les escoles comparat amb els resultats de les proves obligatòries nacionals i la pràctica avaluativa a les escoles. Si, segons l'informe, el nivell professional de l'escola no és satisfactori, el municipi prepara un

pla d'acció per restablir la qualitat de les escoles. El ministre d'Educació farà el seguiment i avaluarà el desenvolupament del procés de millora de la qualitat i pot requerir al municipi que prepari un pla d'acció si la qualitat continua essent insatisfactòria.

Nova autoritat nacional i consell per a l'avaluació i el desenvolupament de la qualitat

S'estableix un consell per a l'avaluació i el desenvolupament de la qualitat independent per a l'ensenyament primari i el secundari obligatori. És responsabilitat d'aquest consell supervisar i avaluar l'ensenyament obligatori, el desenvolupament educatiu, el benefici educatiu de l'alumnat, l'habilitat de l'escola per afrontar l'herència social negativa i l'habilitat de l'escola per millorar la integració d'alumnat de contextos ètnics diferents del danès. El consell està presidit per un grup de cinc persones amb coneixement específic sobre temes relacionats amb l'ensenyament obligatori. Altres membres del consell són persones involucrades en el món de l'educació. El consell té el suport d'una nova autoritat nacional per a l'avaluació i del desenvolupament de la qualitat a escala de l'educació primària i la secundària obligatòria.

Els canvis introduïts en el sistema educatiu són molt importants i provoquen moltes discussions entre el professorat

Aquests canvis són molt importants. Especialment estan provocant moltes discussions les proves a escala nacional i l'ús dels resultats PISA com a part de l'*input* que es té en compte a l'hora de prendre decisions de política educativa. El que s'espera aconseguir és una millora en l'aprenentatge de l'alumnat de primària i de secundària obligatòries –primerament per mitjà d'una cultura d'avaluació, que s'ha d'implementar tant a nivell d'alumnat com a nivell de sistema. Les proves a escala nacional de comprensió lectora, matemàtiques i física i química es van començar a aplicar la primavera de 2007.

Tot i els canvis que convé introduir, no podem oblidar que hi ha pràctiques actuals d'ensenyament i d'aprenentatge molt valuoses per anar desenvolupant, així com bons resultats, per exemple a matemàtiques. És important descobrir les bones pràctiques existents i donar-les a conèixer per tal que serveixin d'inspiració a altres escoles. Per estimular una cultura d'avaluació, cal desenvolupar

"Pensem que la majoria de l'alumnat es beneficia de l'avaluació objectiva mentre aquesta no contribueixi a disminuir la seva autoestima"

una nova pràctica. A fi d'il·lustrar la importància de fer les coses de manera adequada, recordaré una frase extreta de l'informe de l'equip de recerca de l'OCDE que fa referència a la creació d'una cultura d'avaluació: "Pensem que la majoria de l'alumnat es beneficia de l'avaluació objectiva mentre aquesta no contribueixi a disminuir la seva autoestima". L'objectiu de l'educació danesa és mantenir aquest equilibri a l'hora de desenvolupar les noves pràctiques.

Referències bibliogràfiques

DINAMARCA (2004). *Denmark: Lessons from PISA 2000*, OECD.

DOLIN, J. *et al.* (2006). *Validering af PISA Science*. Syddansk Universitet.

MEJDING i ROE (eds.) (2006). *Northern Lights on PISA 2003*. Copenhagen: Nordic Council.